

Gevolgen corona voor de eerstelijns oefen- en fysiotherapiepraktijk

Week 2-22, 6 januari - 31 mei 2020

Samenvatting

Door de coronapandemie is de paramedische zorg ingrijpend veranderd. Tijdens de intelligente lockdown (half maart - juni 2020) mochten contactberoepen zoals oefentherapie en fysiotherapie hun beroep slechts beperkt uitoefenen. Dit leidde tot het uitstellen van zorg. In deze factsheet bekijken we hoeveel zorg fysio- en oefentherapeuten tijdens de coronapandemie leverden.

- Vanaf het moment dat de overheid mensen oproep zoveel mogelijk thuis te blijven en contact met kwetsbare ouderen en andere risicogroepen te vermijden (week 11, 9-15 maart 2020) daalde het aantal consulten zowel bij oefen- als bij fysiotherapie met 78%.
- Vanaf het moment dat contactberoepen weer waren toegestaan (1 juni 2020), nam het aantal consulten per week weer toe. Na vier weken lag het aantal contacten bij de fysiotherapie ongeveer op 75% van het aantal van voor de corona-uitbraak (begin 2020). Bij oefentherapie was het aantal consulten vier weken na 1 juni pas op de helft vergeleken met het aantal van voor de corona-uitbraak (begin 2020).
- Vanaf het moment dat therapeuten weer aan het werk mochten en de zorg weer opgeschaald kon worden, nam het aantal consulten voor coronapatiënten in de fysiotherapiepraktijk per week toe.

De cijfers zijn berekend op basis van een steekproef van 149-156 fysiotherapiepraktijken en 50-60 oefentherapiepraktijken verspreid door heel Nederland.

We bekijken wat de invloed van de coronapandemie en de daaropvolgende overheidsmaatregelen is op de paramedische zorg. De resultaten van ons onderzoek publiceren we in een serie factsheets, getiteld 'Gebruik van paramedische zorg in coronatijd'. In deze eerste factsheet rapporteren we over het gemiddeld aantal consulten per week bij fysiotherapie- en oefentherapiepraktijken.

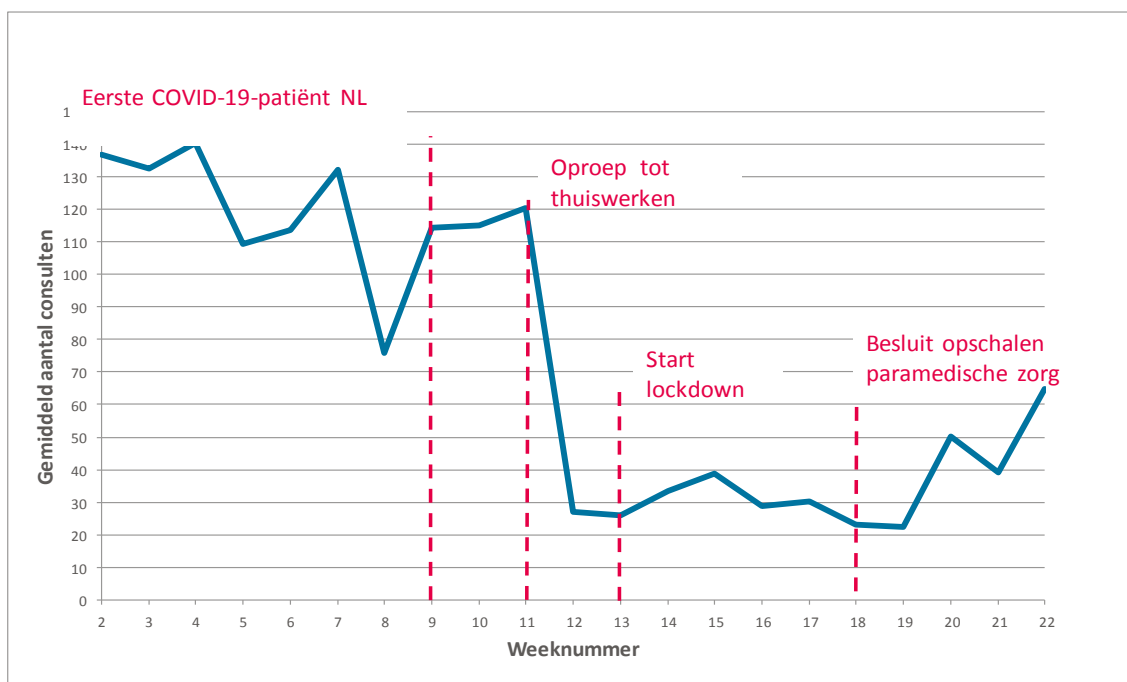
Sterke daling in het aantal patiënten per praktijk na afkondiging coronamaatregelen

Het gemiddelde aantal consulten per praktijk daalde vanaf het moment dat het beleid ingezet werd om zoveel mogelijk thuis te werken en het contact met risicogroepen te vermijden, zowel voor oefentherapie- als fysiotherapiepraktijken.

Oefentherapiepraktijken

In de oefentherapiepraktijken (figuur 1) zette deze daling door tot aan de start van de intelligente lockdown in week 13 (23-29 maart). Vanaf die week werd het uitoefenen van contactberoepen op het gebied van uiterlijke verzorging verboden. Voor paramedische beroepen was het advies om zoveel mogelijk consulten via beeldbellen plaats te laten vinden. Het gemiddelde aantal consulten per oefentherapiepraktijk daalde met 78% procent van 120 consulten in week 11 naar 26 consulten in week 13.

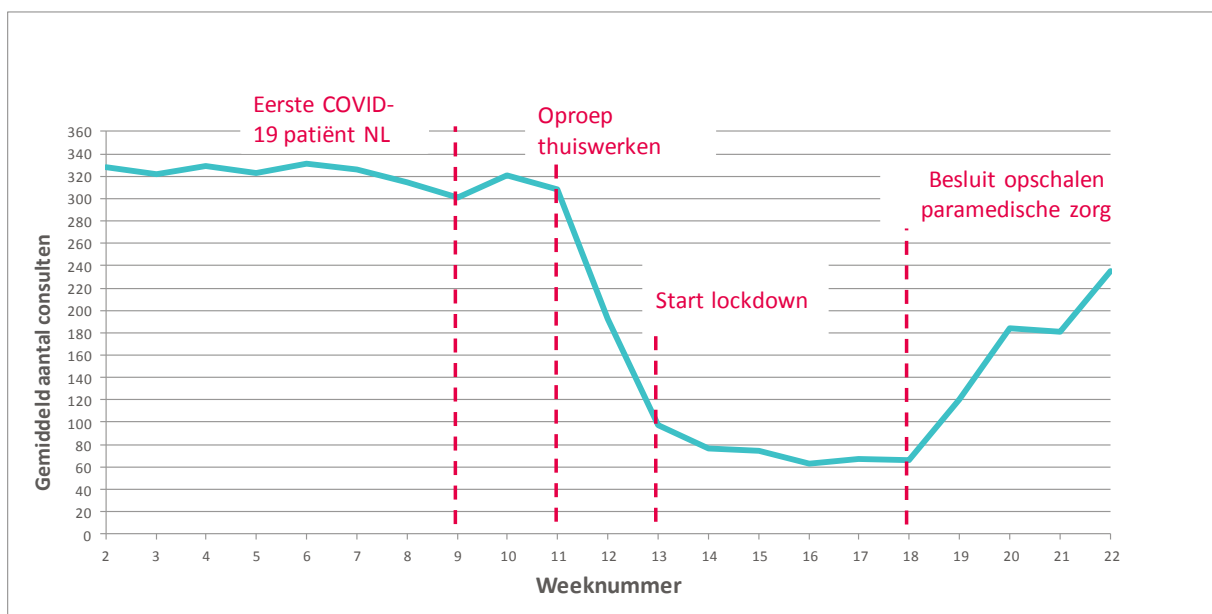
Figuur 1 Oefentherapie: gemiddeld aantal consulten per praktijk per week

Fysiotherapiepraktijken

Bij fysiotherapeuten is een vergelijkbare trend te zien (figuur 2). Het gemiddeld aantal consulten per praktijk daalde met 68% van 308 consulten in week 11 naar 98 consulten in week 13. Deze daling zet door tot en met week 18 waarin het aantal consulten met 78% gedaald is opzichte van week 11. De consulten die wel plaatsvonden in zowel oefentherapie- als fysiotherapiepraktijken betrof mogelijk patiënten die blijvend zorg nodig hadden of via een e-consult geholpen konden worden. Nader onderzoek zal moeten bepalen dit echt zo is.

Figuur 2 Fysiotherapie: gemiddeld aantal consulten per praktijk per week

Opschaling paramedische zorg in week 18 (30 april 2020)

In week 18 mocht paramedische zorg, mits veilig en verantwoord, weer opgeschaald worden omdat veel van deze zorg als noodzakelijk wordt beschouwd. Vier weken na het besluit om paramedische zorg op te schalen (week 22), ligt het aantal consulten bij een oefentherapeut op de helft van het aantal consulten ten opzichte van het aantal van voor de corona-uitbraak. Bij de fysiotherapeut ligt dit percentage op driekwart.

Registratie behandeling COVID-19-patiënten

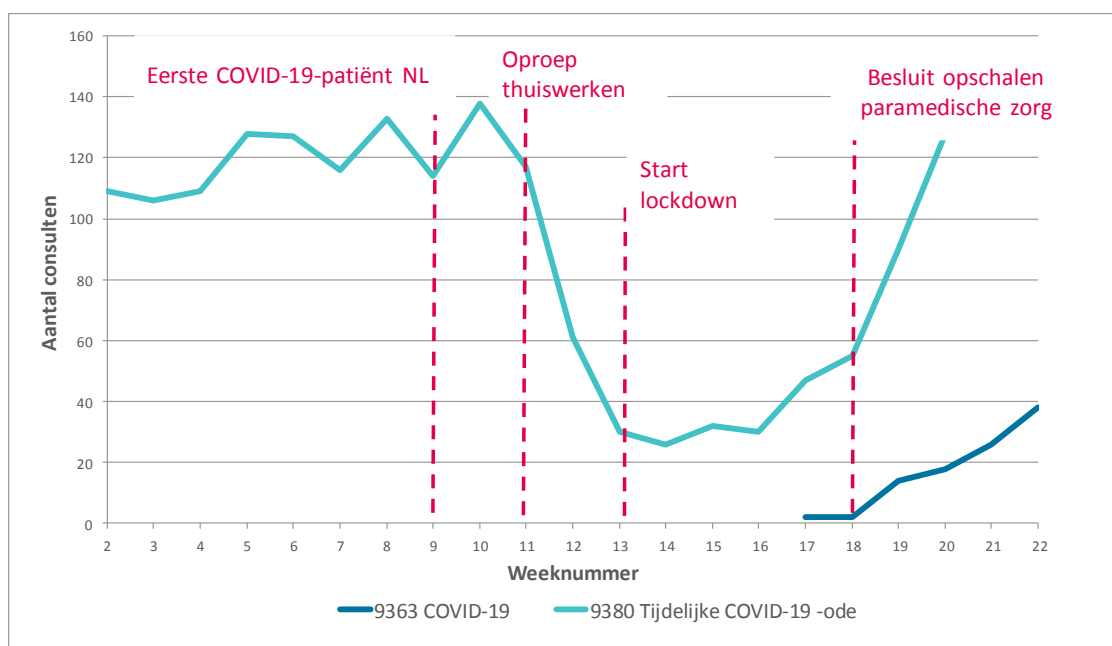
Onderdeel van het revalidatietraject van COVID-19-patiënten kan een behandeling bij een oefen- of fysiotherapeut zijn. Therapeuten konden tijdens de pandemie de behandeling van COVID-19-patiënten tijdelijk in de zorgdossiers registreren onder diagnosecode 9380, een code die gebruikt wordt voor bespoedigen van algeheel herstel van patiënten zonder voorgaande operatie maar wel na opname in het ziekenhuis, revalidatiecentrum of verpleeghuis. Per 1 juni 2020 is er een nieuwe code beschikbaar gesteld: code 9363. Deze kan met terugwerkende kracht worden gebruikt. In de oefentherapiepraktijken zien we tot en met week 22 nauwelijks registratie van één van beide COVID-19 codes: ongeveer één patiënt per week.

Eerste COVID-19-patiënten krijgen fysiotherapie

Binnen fysiotherapiepraktijken zien we aanvankelijk een daling van het aantal consulten met diagnosecode 9380. Deze daling loopt parallel aan de daling van het totaal aantal consulten per week. Vanaf week 15 neemt het aantal weer toe. Met een gemiddelde hersteltijd van drie tot zes weken na de start van de symptomen, valt dit precies in de periode na het eerste hoogtepunt van het aantal opgenomen patiënten in het ziekenhuis op 27 maart in week 12 (meer hierover vindt u bij [Ontwikkeling COVID-19 in grafieken](#), een pagina van het RIVM (geraadpleegd 21-07-2020)

Deze toename van het aantal consulten in fysiotherapiepraktijken met diagnosecode 9380 zet door tot boven het niveau van voor de corona-uitbraak. Dit is opmerkelijk omdat het totaal aantal consulten per week nog niet terug is op het niveau van voor de pandemie. Naast de bestaande code 9380 wordt vanaf week 17 (20-26 april) tevens voor het eerst de nieuwe COVID-19-diagnosecode 9363 gebruikt in de deelnemende fysiotherapiepraktijken.

Figuur 3 Fysiotherapie: totaal aantal consulten m.b.t. COVID-19 per week binnen de geïncubeerde fysiotherapiepraktijken

Beschouwing

In Nederland zien we duidelijk de gevolgen van de coronamaatregelen op het aantal consulten bij oefentherapie- en fysiotherapiepraktijken. De veranderingen in de trends vallen samen met het verloop van de pandemie en met de verschillende genomen maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus. Zo daalt het aantal patiënten sterk na afkondiging van de lockdown (23 maart 2020) om weer te stijgen nadat beperking op het uitoefenen van contactberoepen zijn opgeheven (30 april 2020).

Opvallend is echter dat vier weken na het beëindigen van de beperkingen het aantal consulten bij fysio- en oefentherapie nog niet terug is op het niveau van voor de corona-uitbraak. Hoe dit komt is nog niet precies duidelijk. Het kan zo zijn dat er door de hygiënemaatregelen meer tijd per patiënt nodig is en er dus minder patiënten per dag kunnen worden behandeld. Ook kan het zo zijn dat zorg bij bepaalde klachten of bepaalde leeftijdsgroepen nog steeds wordt uitgesteld, omdat het zorg aan patiënten uit risicogroepen betreft. Vervolgonderzoek naar deze klachten en de geleverde zorg per leeftijdscategorie zal hier meer duidelijkheid over moeten geven. In een volgende factsheet zullen we hier verder op ingaan.

De resultaten laten ook zien dat in de eerstelijnszorg de eerste coronapatiënten fysiotherapie krijgen om te revalideren. De huidige cijfers geven een beeld van enkele kortetermijnevolgen van de pandemie en de maatregelen. De vraag blijft wat de langetermijnevolgen zullen zijn. Hierbij valt te denken aan de gevolgen van uitgestelde zorg voor patiënten met nek- en rugklachten en voor patiënten met COPD. Daarnaast is het interessant om de behandeling van coronapatiënten over de tijd te volgen. Door te blijven monitoren kunnen we de gevolgen van de coronapandemie in de oefentherapiepraktijk en de fysiotherapiepraktijk steeds beter in kaart brengen.

Disclaimer

Wij doen ons best om onze onderzoeksresultaten zo begrijpelijk mogelijk te presenteren. De onderzochte materie is echter complex. Wij staan in voor de juistheid van onze cijfers, maar wij kunnen geen verantwoording nemen voor conclusies die derden op deze cijfers baseren. Wij zijn daarnaast continu bezig met het verbeteren van ons onderzoek. Een voorbeeld is het verbeteren van de methodologie of het toevoegen van gegevens van praktijken die op een later moment zijn binnengekomen. Hierdoor kunnen er veranderingen optreden in de cijfers en trends.

Over het onderzoek

Tijdens de coronapandemie heeft Nivel oefen/ en fysiotherapiepraktijken gevraagd wekelijks cijfers aan te leveren om de zorg over de tijd in kaart te kunnen brengen. Per week hebben 50 tot 60 oefentherapiepraktijken en 149 tot 156 fysiotherapiepraktijken uit heel Nederland gegevens aangeleverd. Op basis van deze informatie van deze praktijken krijgen we inzicht in de zorg die therapeuten leverden voor, tijdens en na de corona-uitbraak. Voor het onderzoek hebben we gebruikgemaakt van drie bronnen: Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn, de Landelijke Database Kwaliteit (LDK) en de Landelijke Database Oefentherapie (LDO).

Meer weten?

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Meer informatie over ons onderzoek naar de 'Gebruik van paramedische zorg in coronatijd' is opgenomen in [Corona Actueel](#), waar u al ons corona-onderzoek aantreft.